

Vlaams
Parlement

stuk **1254** (2010-2011) – Nr. 1
ingediend op 15 september 2011 (2010-2011)

Gedachtewisseling

over het Jaarverslag 2010
van Boeren op een Kruispunt vzw

Verslag

namens de Commissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid
uitgebracht door mevrouw Tine Eerlingen

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Jos De Meyer.

Vaste leden:

de heren Lode Ceysens, Jos De Meyer, mevrouw Tinne Rombouts, de heer Jan Verfaillie;
mevrouw Agnes Bruyninckx-Vandenhoudt, de heer Stefaan Sintobin, mevrouw Linda Vissers;
de heer Karlos Callens, mevrouw Lydia Peeters;
de heer John Crombez, mevrouw Els Robeyns;
de heer Mark Demesmaecker, mevrouw Tine Eerlingen;
mevrouw Patricia De Waele;
de heer Dirk Peeters.

Plaatsvervangers:

de heren Robrecht Bothuyne, Jan Durnez, Marc Van de Vijver, Johan Verstreken;
de heren Pieter Huybrechts, Chris Janssens, mevrouw Marleen Van den Eynde;
de heren Bart Tommelein, Marc Vanden Bussche;
de heren Marcel Logist, Bart Martens;
de heer Matthias Diependaele, mevrouw Danielle Godderis-T'Jonck;
de heer Ivan Sabbe;
de heer Hermes Sanctorum.

INHOUD

I.	Uiteenzetting door de heer Riccy Focke, coördinator Boeren op een Kruispunt	4
1.	Structuur van Boeren op een Kruispunt	4
2.	Acties van Boeren op een Kruispunt	4
3.	Financiering van Boeren op een Kruispunt	4
4.	Boeren op een Kruispunt van 2007 tot 2010	5
4.1.	Leeftijdscurve	5
4.2.	Sectoren	5
4.3.	Vaststellingen door Boeren op een Kruispunt	5
4.4.	Slotbeschouwing	8
II.	Bespreking	8
III.	Uiteenzetting door de heer Joris Relaes, kabinetschef Landbouw, Zeevisserij en Plattelandsbeleid van minister-president Kris Peeters	13
1.	Meer middelen voor Boeren op een Kruispunt? Meer begeleiders?	13
2.	De signalen van Boeren op een Kruispunt aan de overheid	14
3.	Conclusie	14
	Gebruikte afkortingen	16
	Bijlage: Presentatie	17

Op 22 juni 2011 organiseerde de Commissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid een gedachtewisseling over het jaarverslag 2010 van Boeren op een Kruispunt vzw, met de heer Riccy Focke, coördinator van Boeren op een Kruispunt. Op 7 juli 2011 gaf de heer Joris Relaes, kabinetschef Landbouw, Zeevisserij en Plattelandsbeleid van minister-president Kris Peeters, antwoord op de beleidsvragen die op 22 juni werden gesteld.

I. UITEENZETTING DOOR DE HEER RICCY FOCKE, COÖRDINATOR BOEREN OP EEN KRUISPUNT

1. Structuur van Boeren op een Kruispunt

De heer *Riccy Focke* situeert de structuur van de vzw, die over zeven vaste medewerkers beschikt, acht freelance psychologen inschakelt en een beroep kan doen op een twintigtal vrijwilligers. Boeren op een Kruispunt heeft goede relaties uitgebouwd met de verschillende landbouworganisaties en overheden, om samen de noden van boeren en tuinders in moeilijkheden te verlichten.

2. Acties van Boeren op een Kruispunt

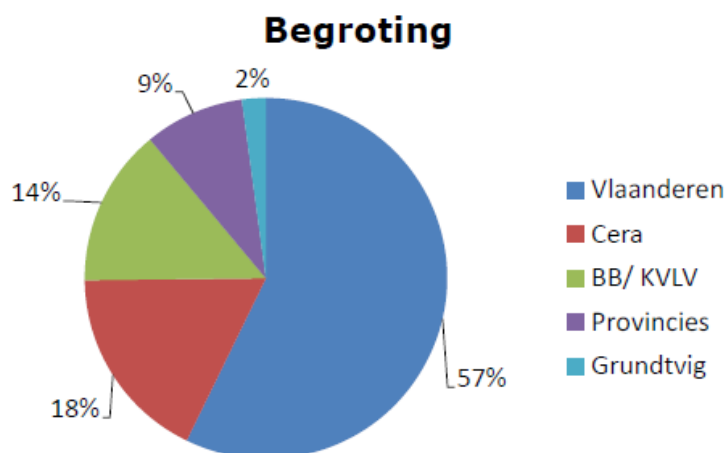
De heer Focke licht de activiteiten van Boeren op een Kruispunt toe aan de hand van volgende tabel:

	Advies Psychologische Bijstand (295)	Relatiebemiddeling (108)	Zelfvertrouwen (460)
Balans (573)	177	65	323
Resultatenrekening (488)	151	58	292
Kasplanning (213)	68	33	116

Door het maken van een balans en een resultatenrekening en het maken van een kasplanning, probeert de vzw de bedrijfsproblemen in kaart te brengen. Maar aangezien het persoonlijk leven en de gezinssituatie van de land- en tuinbouwers ook bepaald wordt door het bedrijf, wordt ook psychosociale steun geboden.

3. Financiering van Boeren op een Kruispunt

De middelen van Boeren op een Kruispunt zijn als volgt samengesteld:

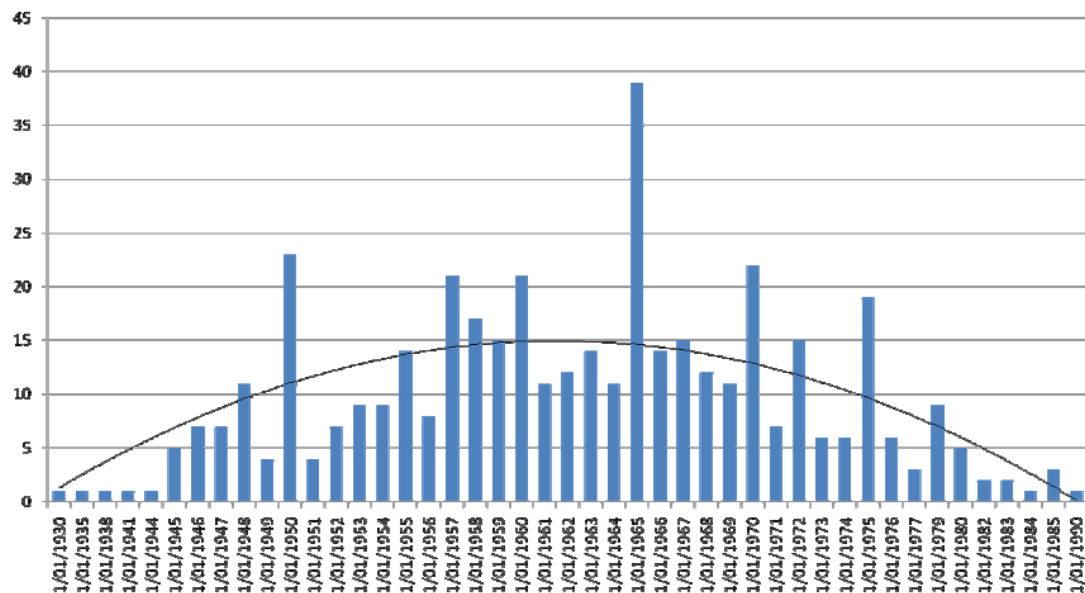

De Grundtvig-middelen komen uit het Europees Programma 'Een leven lang leren' en dienen om Europese partners te ontmoeten.

4. Boeren op een Kruispunt van 2007 tot 2010

4.1. Leeftijdscurve

Aantal geregistreerde adviesvragers volgens geboortjaar:

Uit deze grafiek blijkt volgens de heer Focke duidelijk dat Boeren op een Kruispunt zowel bij oude als jonge boeren aan huis komt. Het gaat dan zowel om landbouwers die pas recent zijn gestart en nu al in de problemen zitten, als om pensioengerechtigde landbouwers die vastgehecht blijven aan het bedrijf en niet de weg naar het pensioen vinden, maar niet meer kunnen voldoen aan de maatschappelijke verwachtingen voor de land- en tuinbouw.

4.2. Sectoren

4.2.1. Varkensbedrijven

Na vier en een half jaar werking is Boeren op een Kruispunt op bezoek geweest bij 5 percent van de varkensbedrijven, maakt de heer Focke duidelijk. Er zijn ongeveer 5500 varkensbedrijven in Vlaanderen, zowel gespecialiseerde als gemengde bedrijven. De vzw heeft 203 vleesvarkensbedrijven en 186 zeugenbedrijven bezocht. Het grootste aandeel bezochte bedrijven bestaat uit kleinere bedrijven, maar de heer Focke merkt op dat ook grote bedrijven, die de voorbije jaren nog sterk zijn gegroeid, zich bij Boeren op een Kruispunt aanmelden.

4.2.2. Melkveebedrijven

Boeren op een Kruispunt bezocht 274 bedrijven met een melkquotum. Op de kleinere melkveebedrijven met problemen zijn er meestal nog andere activiteiten. Het valt de heer Focke op dat door de melkcrisis Boeren op een Kruispunt ook op sterk uitgebouwde, toekomstgerichte melkveebedrijven diende bij te springen.

4.3. Vaststellingen door Boeren op een Kruispunt

4.3.1. Suïciderisico

De heer Focke situeert dat Boeren op een Kruispunt bij de begeleiding van bedrijven niet uitzonderlijk vaststelt dat er sprake is van een ernstig zelfmoordrisico. Of het aandeel zelfmoorden in de landbouwsector hoger ligt dan in andere sectoren is niet duidelijk, maar het is wel een onderdeel van de begeleiding door Boeren op een Kruispunt.

4.3.2. *Economie in land- en tuinbouw*

Aangezien Boeren op een Kruispunt bedrijven analyseert, heeft de vzw ook zicht op de schuldenlast van de land- en tuinbouwbedrijven. Op 573 bedrijven werd de schuldenlast geregistreerd. Gemiddeld heeft een bedrijf ruim 550.000 euro schuld. 334.000 euro daarvan bestaat uit investeringskredieten, waarvoor de afspraken over terugbetaling op lange termijn al zijn gebeurd. Ruim 81.000 euro is kaskrediet of 'straight loan'. Als er in een sector na een periode van laagconjunctuur opnieuw betere prijzen gelden, hebben de producenten heel wat tijd nodig om alleen al dit kortlopend krediet terug te betalen. Het meest opvallend is dat de leveranciersschulden dubbel zo hoog zijn, gemiddeld bijna 150.000 euro. Het is volgens de spreker niet normaal dat bedrijven voor 40 tot 50 percent gefinancierd zijn op korte termijn. Dat betekent dat schuldeisers op korte termijn terugbetaling kunnen vragen. Om dat voor de boer ook mogelijk te maken, zullen de prijzen wel heel sterk moeten stijgen, benadrukt de heer Focke.

De spreker stelt dat algemeen wordt verondersteld dat slechts een beperkt aantal bedrijven in de varkenssector met moeilijkheden kampt en ook de banken geven aan dat het maar om een handvol dossiers gaat. Uit de gegevens blijkt evenwel dat 110 varkenshouders die cliënt zijn bij KBC zich bij Boeren op een Kruispunt hebben aangemeld. Voor Landbouwkrediet gaat het om 68 bedrijven en voor BNP Paribas-Fortis om 30 bedrijven. Deze cijfers zijn in verhouding tot het marktaandeel van de banken in de sector, maar de cijfers maken wel duidelijk dat er in de land- en tuinbouw ontwikkelingen aan de gang zijn die nog niet doorsijpelen tot in het hoofdkantoor van de banken. Ook bij het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds worden geen abnormale problemen gesignaleerd, maar de heer Focke wijst erop dat er achter de schermen wel problemen zijn.

4.3.3. *Crisis glastuinbouw 2011*

De heer Focke illustreert de gevolgen van de EHEC-crisis voor de tuinbouw met het voorbeeld van een komkommerbedrijf. Op een komkommerbedrijf worden per hectare 1,8 miljoen komkommers geproduceerd. Voor de periode van 15 mei tot 15 juni gaat het om 17 percent van de jaarproductie, dus zowat 306.000 komkommers per hectare. De voorbije jaren was de normale prijs per komkommer 26 eurocent. In de periode van 15 mei tot 15 juni was de gemiddelde verkoopprijs 5 cent – en een deel komkommers geraakte zelfs niet verkocht. Dat betekent een omzetverlies van 62.000 euro per hectare, maar de energiekosten bleven wel even hoog. De spreker wijst erop dat de energieprijzen vanaf dit jaar nog omhoog gestuwd werden, wat zorgde voor extra meerkosten voor de glastuinbouw.

4.3.4. *Crisis varkenshouderij*

De heer Focke wijst ook nog op de gevolgen van de crisis voor de varkenshouders. Door de stijging van de voederkosten staat een gemiddeld varkensbedrijf voor een meerkost voor grondstoffen van 150.000 euro. Die meerkost kan niet gerecupereerd worden uit de markt. Door de kweekcyclus van varkens is het voor de varkenshouders ook niet mogelijk om zomaar de plannen te wijzigen of over te schakelen op alternatieve activiteiten, dus het verlies blijft eigenlijk doorlopen.

Toen Boeren op een Kruispunt in 2007 startte, kwamen er nog veel meldingen van varkensbedrijven die de oorzaak van de problemen legden bij de dioxinecrisis van 1999. Dus het duurt acht tot negen jaar om de meerkost te compenseren.

4.3.5. *Psychosociale hulp*

Een belangrijk aandachtspunt van Boeren op een Kruispunt is het verlenen van psychosociale hulp. Een belangrijk algemeen probleem, gelet op de lange wachtlijsten bij CAW en cgg.

De vzw wordt vaak geconfronteerd met depressie, relatieproblemen en zelfdoding. Knel-punt is dat de problemen niet altijd goed worden herkend en dat de ‘intake’ zeer traag verloopt.

Boeren op een Kruispunt doet ook moeite om de diverse instanties uit te leggen dat er een specifiek denkpatroon nodig is voor landbouwers, want zij kunnen niet zomaar even uit de druk stappen. De spreker benadrukt de nood aan snelle en efficiënte hulp met een globale aanpak.

4.3.6. *Soloboeren*

De heer Focke wijst op de omvang van de competenties waar een boer over moet beschikken om succesvol te zijn. Als een gezin het bedrijf runt, kunnen competenties verdeeld worden en als mensen genoeg verdienen, kunnen ze competenties inkopen. Mensen die alleen een bedrijf runnen, alleen alle competenties moeten verzamelen en niet de middelen hebben om externe steun in te kopen, komen snel in de problemen. 23 percent van de landbouwers, wat staat voor 7000 bedrijven, runt alleen een bedrijf.

Uit de studie ‘Wijkers en blijvers in de Vlaamse land- en tuinbouw’ blijkt dat 51 percent van de stoppers nog geen 55 jaar oud is. Zij kunnen niet in een sociale regeling stappen en moeten dus een nieuwe toekomst uitbouwen. Dat zorgt zowel financieel, administratief, juridisch en psychosociaal voor moeilijkheden.

Om dit te helpen opvangen, werkt Boeren op een Kruispunt aan een nieuw project: ‘Nieuwe start’. Wijkers en stoppers zullen ondersteund worden, waarbij het uitstappen gehumaniseerd wordt, met de bedoeling ervoor te zorgen dat ook meer jonge mensen met een bedrijf willen starten. Met dit project wil de vzw het uitstappen versoepelen. Maar daarnaast is het ook de bedoeling om de competenties van de uitstappende zelfstandige te valoriseren voor onze economie.

4.3.7. *Juridische problemen*

De heer Focke beklemtoont dat juridische problemen te vaak opduiken in de dossiers die Boeren op een Kruispunt behandelt.

De Baselnorm zorgt voor een bescherming voor de banken. Maar daardoor zijn de wederbeleggingsvergoedingen die mensen moeten betalen bij vervroegde stopzetting onberekenbaar. Als een bedrijf 90 dagen in overschrijding is, moet de bank het bedrijf volgens de Baselnorm in ‘intensive care’ opnemen, en als er geen reddingsplan wordt opgesteld, wordt het krediet opgezegd. Alle opgezegde kredieten moeten ook gemeld worden bij de Nationale Bank. Dat betekent dat een bedrijf binnen de 90 dagen opnieuw op de rails moet staan, want anders zullen banken niet meer willen financieren.

Heel wat zelfstandigen weten niet hoeveel waarborgen ze gegeven hebben aan de banken. Elk nieuw krediet wordt gefinancierd op basis van ‘alle oude waarborgen’, plus enkele nieuwe. De vzw maakt er ook werk van om mensen aan te zetten om provisierekeningen aan te leggen, voor het geval de bank ontdekt dat het slecht gaat. De spreker waarschuwt dat banken in het laatste jaar van de bedrijfsactiviteit nog borgstellingen vragen van ouders of familie voor een overbruggingskrediet.

Vroeger werd gesteld dat landbouwers geen handelaars waren en dus geen beroep konden doen op het handelsrecht en de faillissementsregeling. Vandaag is voor alle land- en tuinbouwbedrijven de faillissementswetgeving van toepassing. Probleem is dat veel bedrijven in de sector daar niet van op de hoogte zijn en vrezen dat ze in een collectieve schuldenregeling terechtkomen: deze wetgeving is echter niet geschikt voor de problematiek van boeren en tuinders in moeilijkheden (zie gemiddelde schuldenlast).

Voor natuurlijke personen doet Boeren op een Kruispunt soms een beroep op de procedure van faillissement en verschoning. Voor vennootschappen ligt dat anders, want in 95 percent van de gevallen heeft een natuurlijke persoon een persoonlijke borg getekend voor de vennootschap. De vennootschap kan failliet gaan, maar de borgstelling blijft van toepassing op het gezin. Een bijkomend probleem is dat ouders bijvoorbeeld hun gefailleerde zoon of dochter geen onderdak kunnen bieden, aangezien de deurwaarder naar het domicilie van de gefailleerde gaat. Hierdoor ontstaat volgens de heer Focke een extra vraag naar sociale huisvesting die in andere omstandigheden vermeden kan worden.

Boeren op een Kruispunt ervaart ook problemen met het huwelijksvermogenstelsel, maar naar verluidt wordt daaraan gewerkt. Als een echtgenote een huwelijkscontract met scheiding van goederen laat opstellen, betekent dit een bescherming van het patrimonium van het gezin. Het gebeurt dat banken extra krediet willen geven, maar dan enkel als de echtgenote mee tekent voor het krediet van de activiteit van de man. Zij moet dus haar eigen bescherming opzeggen om het bedrijf te kunnen voortzetten. Bij scheiding, faillissement of overlijden van de man is er een gigantisch probleem met de rechten van de echtgenote, onder meer door de productie- en pachtrechten.

4.4. Slotbeschouwing

De heer Focke sluit zijn uiteenzetting af met een persoonlijke beschouwing. Vandaag worden ondernemers te veel gezien als zakelijke rekenwonders. In werkelijkheid zijn ondernemers mensen met passie, liefde en vertrouwen. Dat betekent dat de zakelijke partners van de land- en tuinbouwers zich echt moeten realiseren dat de boeren niet altijd de consequenties van bepaalde crisissen of van het beleid heel lang op voorhand kunnen inschatten. De zakelijke partners zijn mede verantwoordelijk en moeten mee instaan voor een financiële, bedrijfseconomische, teelttechnische en psychosociale geïntegreerde aanpak.

II. BESPREKING

De heer *Stefaan Sintobin* spreekt zijn bewondering uit voor de werking van Boeren op een Kruispunt. Het overzicht van de problemen waar de landbouwsector mee te kampen heeft, is inderdaad confronterend. De spreker gaat in op de zelfmoordrisico's en verwijst naar recent in de media gepubliceerde cijfers over zelfmoorden op het platteland. Die cijfers gaan natuurlijk niet enkel over de landbouwsector, maar het is volgens de heer Sintobin symptomatisch dat er op het platteland en in de landbouwsector hoge zelfmoordcijfers zijn.

De heer Sintobin verwijst naar de personeelondersteuning van Boeren op een Kruispunt en haalt het stijgende aantal meldingen bij de vzw aan. Beschikt Boeren op een Kruispunt over genoeg medewerkers om het werk optimaal aan te kunnen? De spreker veronderstelt dat de vzw ook een groter budget zou waarderen.

Het lid vraagt ook wat meer informatie over de vergelijking met het buitenland. Zijn er gelijkaardige problemen en gelijkaardige oplossingen?

Faillissement blijft een taboe. De heer Sintobin veronderstelt dat landbouwers zich ook dikwijls te laat aanmelden bij Boeren op een Kruispunt. Wat zijn de mogelijkheden om vroeger in te grijpen? Kunnen alleen de landbouwers zelf, of bijvoorbeeld ook familieleden Boeren op een Kruispunt inschakelen?

Heeft de leeftijdscurve van de aanmeldingen, met heel wat oudere mensen, te maken met de invulling van het beroep van landbouwer? De landbouwstiel is heel sterk geëvolueerd de voorbije decennia en de heer Sintobin vraagt zich af of dat een deel van de verklaring is voor het hoge aantal aanmeldingen van oudere landbouwers.

Ook jonge landbouwers komen, al na enkele jaren activiteit, in de problemen, verwijst het lid naar de uiteenzetting van de heer Focke. Heeft dat te maken met de landbouwopleiding, of hebben deze mensen eigenlijk een verkeerde beroepskeuze gemaakt?

Tot slot vraag de heer Sintobin wanneer een dossier bij Boeren op een Kruispunt wordt afgesloten?

De heer *Karlos Callens* gaat in op de in de toelichting aangehaalde omzetverliezen door crisissen in de varkenssector en de tuinbouw. De spreker vraagt of er voor de verschillende sectoren ook break-evencijfers beschikbaar zijn. Kijkt Boeren op een Kruispunt bij het bezoek aan een landbouwer ook naar de productiekosten en worden vergelijkingen gemaakt tussen de bedrijven? Zijn er op dat vlak grote verschillen merkbaar?

De banken komen dikwijls ter sprake in de uiteenzetting van Boeren op een Kruispunt, stelt de heer Callens vast. Ervaart de vzw dat de meeste bankiers kennis hebben van de economische werking van een landbouwbedrijf? Een goede bankier moet bepaalde problemen kunnen aanpakken, maar misschien is de opleiding van de bankiers, om de problemen van de landbouwers te kunnen ondervangen voor ze naar Boeren op een Kruispunt moeten stappen, te beperkt.

Mevrouw *Tinne Rombouts* stelt veel respect te hebben voor de manier waarop Boeren op een Kruispunt de landbouwbedrijven in moeilijkheden begeleidt. Er bestaat geen twijfel over het belang van en de nood aan ondersteuning door Boeren op een Kruispunt. Voor het lid is het belangrijk dat de vzw nog meer bekendheid krijgt, zodat landbouwers ook in een vroeger stadium in gesprek treden met Boeren op een Kruispunt.

Mevrouw Rombouts wijst op een aantal rode draden in de uiteenzetting. Er kloppen inderdaad heel wat jonge bedrijven aan bij Boeren op een Kruispunt, en ook bedrijven waarvan verondersteld wordt dat ze sterk georganiseerd zijn. Zijn er specifieke redenen waarom jonge bedrijfsleiders met problemen kampen? Hebben zij bijvoorbeeld te grote startinvesteringen gedaan?

De medeverantwoordelijkheid van de omgeving van de landbouwbedrijven is voor de spreker een tweede belangrijk element. De voorwaarden en eisen die de landbouwer vanuit verschillende richtingen, zoals de leveranciers, krijgt, bepalen mee de keuze die een land- en tuinbouwer moet maken. Er zijn partners nodig voor de landbouwer, maar hoe kunnen ze meer gesensibiliseerd worden, vraagt mevrouw Rombouts.

Het lid gaat ook in op de aangehaalde juridische knelpunten en stelt dat een aantal door de heer Focke geformuleerde aandachtspunten zeker verder bekeken moet worden. Niet alle elementen behoren tot de Vlaamse bevoegdheden, maar mevrouw Rombouts acht het belangrijk om na te gaan waarover het gesprek kan worden aangegaan, want de knelpunten inzake faillissementen gelden voor veel ondernemers, en bijsturingen via wetgevend werk kunnen nuttig zijn.

Mevrouw Rombouts vraagt of de vaststellingen van Boeren op een Kruispunt ook worden teruggekoppeld naar het beleid, met het oog op mogelijke beleidsmatige bijsturingen. Het is natuurlijk moeilijk om in te spelen op een marktcrisis, maar bijvoorbeeld voor de energieproblematiek is misschien wel een beter kader mogelijk. Hoe gebeurt rond specifieke knelpunten of specifieke sectoren de terugkoppeling naar het beleid?

Mevrouw *Tine Eerlingen* wijst vooreerst op de grote meerwaarde van Boeren op een Kruispunt voor de begeleiding van land- en tuinbouwers die een moeilijke periode doormaken. Dat steeds meer landbouwers de weg naar de vzw vinden, is deels te wijten aan de grotere bekendheid, maar zeker ook aan het feit dat de sector het zeer moeilijk heeft. De

spreker leidt uit de uiteenzetting van de heer Focke af dat hij aan de alarmbel wil trekken wat betreft de situatie van de sector.

Mevrouw Eerlingen vraagt of er al partiële cijfers over 2011 beschikbaar zijn en naar de impact van de EHEC-crisis. Zijn er nu al bedrijven die als gevolg van deze crisis bij Boeren op een Kruispunt aankloppen?

Scholing en vorming zijn belangrijk om de land- en tuinbouwers beter te wapenen tegen de problemen waarmee ze geconfronteerd worden, evenals een transparante prijszetting. Mevrouw Eerlingen informeert of er op dat vlak enige evolutie merkbaar is.

De spreker stelt de vraag of Boeren op een Kruispunt over voldoende middelen beschikt om de binnenkomende dossiers op een goede manier af te handelen.

Mevrouw Eerlingen vraagt ook meer duiding bij de cijfers over het aantal behandelde dossiers.

In de beheersovereenkomst met het ILVO staat het onderzoek vermeld naar de bedrijfs-economische risico's in de land- en tuinbouwsector. Mevrouw Eerlingen informeert of er daarvoor samenwerking is met Boeren op een Kruispunt.

Zorgt de vzw ook voor terugkoppeling van de ervaringen naar het beleid, vraagt het lid.

De vzw's Tussenstap en Efram zorgen ook voor de begeleiding van ondernemingen in moeilijkheden. Met de vraag of er samenwerking is tussen de diverse organisaties sluit mevrouw Eerlingen haar betoog af.

De heer *Jos De Meyer* was verrast door het grote aantal melkveebedrijven dat in 2010 nog bij Boeren op een Kruispunt aanklopte, aangezien hij veronderstelde dat de crisis in deze sector toch voorbij was.

Voor de varkenshouderij heeft de heer Focke gewezen op de grote leveranciersschulden. De heer De Meyer verwijst naar berichten die regelmatig worden verspreid dat leveranciers steeds meer eigenaar worden van delen van bedrijven. Kan Boeren op een Kruispunt dat bevestigen? Is het een randfenomeen of wordt het een structureel probleem?

De situering van het suïciderisico is voor de spreker heel confronterend. Maar om deze situatie te kunnen kaderen, is het van belang om te vergelijken met de landbouwsector in het buitenland en met andere sectoren in Vlaanderen. Als hierover geen gegevens beschikbaar zouden zijn, acht de heer De Meyer het zinvol om het verder te onderzoeken, maar niet noodzakelijk door Boeren op een Kruispunt.

De heer De Meyer vraagt ook naar de reactie van het beleid op het jaarverslag 2010 van Boeren op een Kruispunt.

De heer *Frans Coussement*, raadgever Landbouw, Zeevisserij en Plattelandsbeleid van minister-president Kris Peeters, stipt aan dat de minister-president naar aanleiding van de bespreking van de begroting duidelijk heeft gemaakt dat de werking van Boeren op een Kruispunt een essentieel onderdeel is van het landbouwbeleid. Er is dus ook geen sprake van om de middelen hiervoor te beperken. De besparingsronde die in het verleden moest doorgevoerd worden, had ook geen impact op Boeren op een Kruispunt.

Het was van bij de start van Boeren op een Kruispunt de bedoeling om, naast de kern van vaste begeleiders, een netwerk uit te bouwen van instanties die betrokken zijn bij de land- en tuinbouw en mee de problematiek dienen op te vangen. Met het beperkte aantal medewerkers waarover de vzw beschikt, is het niet mogelijk om over alle competenties te

beschikken om alle mogelijke problemen op te vangen en op te lossen. Daarvoor is een netwerk van partners en instanties in de welzijnssector nodig.

Boeren op een Kruispunt heeft in de opdracht ook een signaalfunctie meegekregen, stelt de heer Coussement, zowel naar de sector als naar de overheid. Bij intern overleg wordt ook vaak Boeren op een Kruispunt uitgenodigd om zeker ook de problemen in de sector in ogenschouw te nemen.

Het management van een bedrijf is belangrijk, beaamt de heer Coussement. Als de grootte van de bedrijven die bij Boeren op een Kruispunt aankloppen, wordt bekeken, blijkt geen enkele algemene conclusie mogelijk te zijn. Onder meer in het kader van het flankerend mestbeleid wordt volop ingezet op de begeleiding van boeren. De spreker wijst ook op het belang van meer begeleiding in de sector.

Het is volgens de heer Coussement ook noodzakelijk om meer dan in het verleden aandacht te hebben voor structuren, waardoor bij faillissement het gezin meer beveiligd wordt. Op dit moment worden met de verzamelaanvraag heel weinig gegevens verzameld over de positie van de vrouw in het bedrijf. In overleg met vrouwenorganisaties wordt bekeken hoe ook het statuut van de vrouw beter in kaart gebracht kan worden via de verzamelaanvraag.

De heer *Riccy Focke* beklemtoont dat de situatieschets die hij geeft het beeld is van de mensen die Boeren op een Kruispunt ontmoet en dus geen beeld schetst van de hele sector. De cijfers van 2007 tot 2010 werden cumulatief in ogenschouw genomen, om met grotere betrouwbaarheid conclusies te kunnen trekken.

Elke vzw heeft volgens de spreker allicht behoefte aan meer budget en ook voor dit jaar moet Boeren op een Kruispunt nog enkele begrotingsproblemen oplossen, maar de heer Focke is er geen voorstander van om een budgetverhoging als enige oplossing te zien. Van bij de start werden de middelen zuinig beheerd, vanuit de redenering dat het onmogelijk is om alle maatschappelijke sociale noden te laten betalen door de overheid. Met de beschikbare middelen wil Boeren op een Kruispunt snel, effectief en efficiënt ageren en andere middenveldorganisaties inspireren tot actie, om zo ook nieuwe problemen te voorkomen. Dat betekent niet dat er geen extra middelen gebruikt kunnen worden, maar het is niet de ambitie om alle bedrijven in nood te ‘coveren’ met een vzw als Boeren op een Kruispunt, in concurrentie met de bestaande dienstverleners.

Alleen rechtstreekse aanmeldingen worden aanvaard, maakt de heer Focke duidelijk. De vzw ontvangt regelmatig berichten van inspecteurs, FAVV, Mestbank enzovoort met de vraag om bepaalde landbouwers diets te maken wat ze moeten doen om een boete te ontlopen. Dat is een nobele houding, maar Boeren op een Kruispunt heeft enkel een mandaat als de persoon die de hulp nodig heeft ook hulp vraagt. Ook op vragen van familieleden om actie te ondernemen, kan de vzw niet ingaan. Als de adviesvrager niet bereid is om verandering te aanvaarden, bestaat het risico dat tijd en maatschappelijke middelen verloren gaan.

Het landbouwberoep is snel geëvolueerd. Gelukkig hebben de meeste 55-plussers een carrière achter zich waardoor ze kunnen uitbollen, maar sommigen hebben niks en komen dus in de problemen. De heer Focke wou echter de focus leggen op de grote groep jongere landbouwers die bij Boeren op een Kruispunt aanklopt. Zij moeten zich volledig heroriënteren. Er bestaat volgens de spreker geen opleiding die een ondernemer voorbereidt op alle huidige en toekomstige maatschappelijke eisen. Bovendien snappen veel jonge boeren niet altijd de dimensie van hun leningen en optimaliseren ze in hun businessplan de opbrengsten en minimaliseren de kosten en tegenslagen. Jonge mensen hebben alle middelen geïnvesteerd in de opstart van het bedrijf en als net dan een crisis uitbreekt, is dat moeilijk op te vangen. De spreker vraagt zich af of de normen om een bedrijf op te starten verhoogd

moeten worden en er bij de start van een bedrijf meer reserves aanwezig moeten zijn. De consequentie hiervan zou wel kunnen zijn dat er dan enkele jaren geen starters zijn.

Een dossier bij Boeren op een Kruispunt wordt afgerond als mensen geen hulp meer vragen, omschrijft de heer Focke. Mensen hebben ofwel hun problemen kunnen oplossen, of zijn overgeschakeld op contractteelt, of het bedrijf werd verkocht, of een faillissement werd meegemaakt. Het doel is dus het welzijn van boeren en tuinders te verhogen, wat ook hun statuut is.

Boeren op een Kruispunt maakt inderdaad kostprijsvergelijkingen. En daaruit blijkt dikwijls dat de kostprijs onhaalbaar hoog is. Het 'finetunen' en berekenen van de 'break-even' van een sector is werk voor studiediensten en niet voor Boeren op een Kruispunt. De vzw is ook betrokken bij de dialogdagen over de varkenshouderij en de KWIN-denktank van het kabinet.

Er zijn nog drie banken actief in de land- en tuinbouw, schetst de heer Focke, en ze hebben allemaal land- en tuinbouwspecialisten in dienst. Een kredietbeslissers moet over veel zelfvertrouwen beschikken, maar dat staat haaks op de noodzakelijke zelfrelativering om de land- en tuinbouw te benaderen.

Op de vraag in verband met het onderzoek van het ILVO antwoordt de heer Focke dat hij van ILVO een lijst met indicatoren heeft ontvangen. Op de cliëntenfiches van Boeren op een Kruispunt wordt geregistreerd of er elementen zijn waardoor mensen buiten het gezin konden waarnemen dat het bedrijf in de problemen zat. Boeren op een Kruispunt geeft deze informatie anoniem door aan ILVO, waaruit bijvoorbeeld af te leiden valt in welk aandeel van de bedrijven de liquiditeitsproblemen of de geestelijke gezondheid van de bedrijfsleider voor derden duidelijk moesten zijn.

De heer Focke verduidelijkt dat er op dit moment nog geen aanmeldingen zijn na de EHEC-crisis. In de glastuinbouw wordt al jarenlang tot juni gewerkt voor de terugbetaling van de variabele kosten, van juni tot Kerstmis wordt gewerkt om de bank te betalen en tussen Kerstmis en Nieuwjaar wordt voor eigen rekening gewerkt. Waarschijnlijk zullen in het najaar de meeste bedrijven problemen vaststellen bij het aanleggen van provisies voor de bankaflossing.

Boeren op een Kruispunt wil zo veel mogelijk terugkoppelen naar het beleid, maar wel met enige voorzichtigheid. Anonieme aanmeldingen worden niet geregistreerd door de vzw. Als uit de geregistreeerde meldingen bepaalde conclusies getrokken kunnen worden, wordt dat gemeld aan de raad van bestuur, waar de landbouworganisaties en de Vlaamse overheid deel van uitmaken.

Drie maanden nadat Boeren op een Kruispunt is opgericht, werd ook Tussenstap door Unizo opgericht, situeert de heer Focke. Efrem, een West-Vlaams initiatief, bestond al 20 jaar. Er is regelmatig contact om juridische veranderingen te bespreken, maar de drie organisaties hebben een verschillende cultuur. Tussenstap is sterk in juridische informatie en de communicatie met overheden, mede door de incorporatie binnen UNIZO. De thuisbegeleiding van Tussenstap gebeurt enkel met vrijwilligers, wat niet de keuze is van Boeren op een Kruispunt. Efrem is heel sterk in thuisbegeleiding. De drie organisaties leren van elkaar en hebben nu ook structureel overleg.

Uit contacten met organisaties in Duitsland, Frankrijk en Wallonië blijkt op het eerste gezicht dat zij minder geconfronteerd worden met suïciderisico, maar dat heeft vooral te maken met het feit dat ze in gesprekken niet diep op dit onderwerp ingaan. Boeren op een Kruispunt doet dat wel. Fundamenteel zijn er overal in Europa dezelfde problemen: liquiditeitsproblemen en gigantische prijschommelingen.

In de varkenshouderij gebeurt het volgens de heer Focke dat leveranciers het bedrijf overnemen. Maar dat gebeurt met tegenzin. Wie in de handel actief is, wil geld investeren in zijn bedrijf en niet in grond en stenen. Soms is het voor een leverancier de enige mogelijkheid om nog kans te hebben dat de leveranciersschulden worden terugbetaald. De spreker geeft nog mee dat er geen signalen zijn dat de grote leveranciers veel grond overnemen.

Boeren op een Kruispunt heeft de situatie van de zelfdodingen al besproken met onderzoekers. Maar het is in Vlaanderen niet de gewoonte om bij de intake het beroep van de patiënt te noteren. Er bestaat dus geen database waarin het beroep wordt vermeld. De heer Focke betwijfelt ook dat in de landbouwsector de suïcidecijfers echt hoger zouden liggen.

De heer Focke sluit af met de vraag of voor alle dienstverlening en alle zorgen overheidsmiddelen nodig zijn, of dat er ook gerekend kan worden of familie en vrienden. Dat tweede scenario zou het zowel voor Boeren op een Kruispunt als voor de maatschappij meer haalbaar maken.

III. UITEENZETTING DOOR DE HEER JORIS RELAES, KABINETSCHEF LANDBOUW, ZEEVISSERIJ EN PLATTELANDSBELEID VAN MINISTER- PRESIDENT KRIS PEETERS

De heer *Joris Relaes* brengt de beleidsvragen samen onder twee noemers: de vraag naar meer middelen voor Boeren op een Kruispunt en de vraag wat de overheid doet met de signalen die Boeren op een Kruispunt geeft.

1. Meer middelen voor Boeren op een Kruispunt? Meer begeleiders?

Boeren op een Kruispunt is opgericht op een scharnierpunt in het Europese landbouwbeleid, namelijk de periode waarin de hervormingen van de ‘mid term review’ ingevoerd werden. Vanaf dat moment werden stelselmatig de marktondersteunende instrumenten afgebouwd en werd overgestapt van een teeltondersteuning naar een vrijere markt met bedrijfstoelagen. In een dergelijke marktomgeving, waarbij de markten niet meer afgeschermd worden maar de landbouwers rechtstreekse inkomenssteun krijgen, is het voor de bedrijfsleiders nog moeilijker om zich staande te houden in een heel volatiele omgeving. Het was toen de mening van het beleid dat een vangnet moest worden gecreëerd, waarna Boeren op een Kruispunt werd opgericht.

Het ‘succes’ van Boeren op een Kruispunt – hoewel succes in deze context een ongelukkige term is – bewijst dat een aantal bedrijfsleiders er niet in geslaagd is of er (nog) niet in slaagt om deze snelle evolutie naar een vrijere markt te volgen. Het was en blijft dus absoluut noodzakelijk om een gepast instrument te hebben om ook deze groep op te vangen. Boeren op een Kruispunt is en blijft dus een heel belangrijk onderdeel van het Vlaamse landbouwbeleid. De heer Relaes onderstreept ook dat de minister-president heel tevreden is over de werking van Boeren op een Kruispunt.

Aan Boeren op een Kruispunt wordt een jaarlijkse toelage toegekend van 300.000 euro. Bij de besparingsrondes de voorbije twee jaar werd heel bewust de toelage aan Boeren op een Kruispunt constant gehouden en de minister-president is ook niet van plan om hierin te snoeien.

Uiteraard is er de vraag naar meer middelen, beaamt de heer Relaes. Samen met de mensen van Boeren op een Kruispunt wordt ook telkens bekeken of binnen de begroting extra initiatieven mogelijk zijn. De minister-president wil wel vermijden dat Boeren op een Kruispunt een aantrekkingspunt wordt voor alles wat misloopt in de land- en tuinbouw.

De heer Relaes merkt dat banken, landbouworganisaties en andere begeleiders soms de neiging hebben om door te verwijzen naar Boeren op een Kruispunt en zelf minder inspanningen leveren. Het is ook niet de bedoeling om van Boeren op een Kruispunt een mastodontorganisatie te maken, merkt de spreker op. De vzw moet, als eerstelijnszorg, mensen die op een kruispunt staan in hun leven of carrière op de goede weg helpen, met de hulp van allerlei instanties om de mensen te begeleiden. Heel wat Vlaamse overheidsdiensten (CAW, OCMW, VDAB) kunnen te hulp schieten.

Het is belangrijk dat er rond de vaste begeleiders, die meteen ook vertrouwenspersoon zijn van de bedrijven en gezinnen in moeilijkheden, een netwerk opgebouwd wordt van deskundigen op velerlei terreinen. Op die manier blijft de werking van Boeren op een Kruispunt haalbaar en blijven andere actoren gealarmeerd over deze problematiek in de sector.

2. De signalen van Boeren op een Kruispunt aan de overheid

De algemene vaststelling is dat het aantal aanmeldingen, tot nu toe in elk geval, globaal vrij constant blijft, stelt de heer Relaes. Nochtans waren er de voorbije jaren in diverse sectoren vrij ernstige crisissen waardoor bedrijven het bijzonder moeilijk hadden. Maar de berekeningen van Boeren op een Kruispunt tonen aan dat, ondanks de crisissen, het aantal aanmeldingen vrij constant blijft. Het is niet omdat er een crisis heerst in een bepaalde sector dat plots veel meer bedrijfsleiders uit de sector bij Boeren op een Kruispunt aankloppen. Boeren op een Kruispunt is veeleer een aanspreekpunt voor mensen die chronisch in de problemen zitten. Een crisis kan door de meeste bedrijfsleiders opgevangen worden, maar een aantal bedrijven ziet daardoor de chronische problemen nog vergroten.

De overheid wil de signalen over de evoluties op het terrein en de specifieke informatie waarom het bij bepaalde bedrijven fout liep, opvangen en verwerken, stelt de heer Relaes. Daarom worden deze ervaringen ingebracht in de discussies over het toekomstig beleid, bijvoorbeeld bij de dialogdagen over de varkenshouderij.

Het management van de bedrijven is erg belangrijk, en dit maakt wel eens het verschil, onderstreept de heer Relaes. Vanuit de voorlichtingsdienst van de administratie wordt ieder jaar een voorlichtingsprogramma uitgewerkt en daarin krijgt management een belangrijke rol toegewezen.

Boeren op een Kruispunt geeft aan dat er meer aandacht moet gaan naar bedrijfsstructuren die het gezin beter beschermen tegen mislukkingen op het bedrijf. In de land- en tuinbouw is het gezin heel sterk vervlochten met de bedrijfsactiviteiten. Binnen de landbouwsector is nog een weg af te leggen om het gezinsvermogen af te schermen van het bedrijfskapitaal.

Zoals Boeren op een Kruispunt aangaf, zijn administratieve verplichtingen vaak een oorzaak van problemen en blijken ze heel vaak ook een struikelsteen te zijn bij het oplossen van problemen. De heer Relaes maakt duidelijk dat het beleid constant werkt aan administratieve vereenvoudiging.

3. Conclusie

Boeren op een Kruispunt is niet weg te denken uit de sector, heeft zijn meerwaarde bewezen en wordt alom geapprecieerd. Er moet alleen over gewaakt worden dat het doorverwijzen naar de vzw geen gemakkelijksoplossing wordt voor allerlei instanties die denken dat ze daardoor zelf minder inspanningen kunnen leveren.

De heer Relaes geeft mee dat het beleid de signalen die Boeren op een Kruispunt geeft ook zal blijven opvangen en waar mogelijk in het beleid zal verwerken.

Jos DE MEYER,
voorzitter

Tine EERLINGEN,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

BB	Beroepswerking van de Boerenbond
BNP	Banque National de Paris
CAW	centrum algemeen welzijnswerk
cgg	centrum voor geestelijke gezondheidszorg
EHEC	enterohemorragische Escherichia coli
FAVV	Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen
ILVO	Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek
KWIN	kwantitatieve informatie
OCMW	Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn
VDAB	Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding
UNIZO	Unie van Zelfstandige Ondernemers

BIJLAGE:

Presentatie

Vzw Boeren op een Kruispunt

Riccy Focke

Riccy@boerenopeenkruispunt.be

**Verslag aan Vlaamse
commissie Landbouw.**

22 juni 2011

1. Huidige structuur

- Vaste medewerkers: 7
- Freelance psychologen: 8
- Vrijwilligers : 20
- Samenwerking met
 - Landbouworganisaties BB, KVLV-agra, ABS
 - KBS en Cera
 - Vlaamse overheid
 - KWIN-denktank en dialoogdagen varkenshouderij
 - ADLO studiedagen: melkvee, varkens.
 - Tussenstap en Efrem
 - Consortium suïcidepreventie Van Deurzen.
- Grundtvig : Europees project (einde).

Statistiek 2010 : tijdsbesteding (CRM).

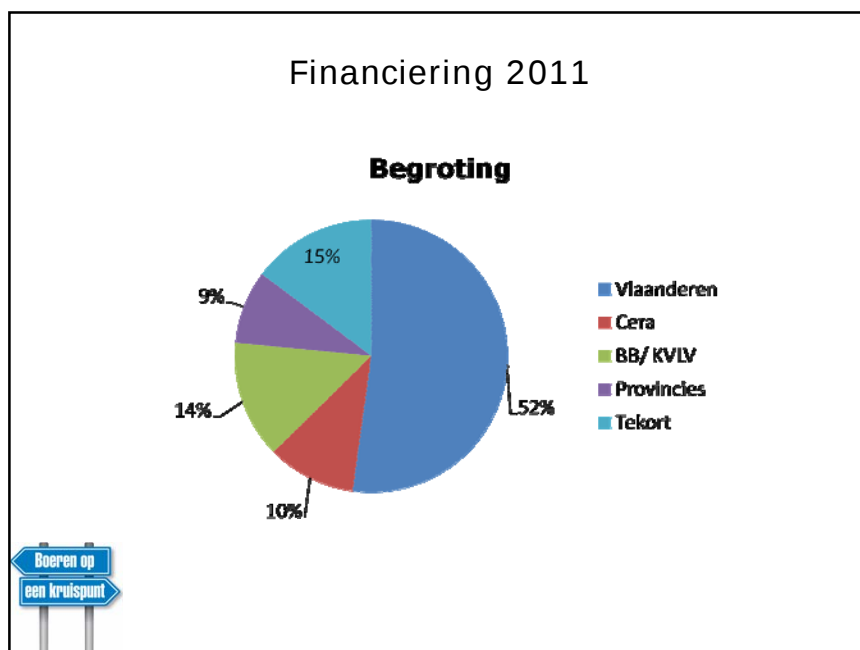
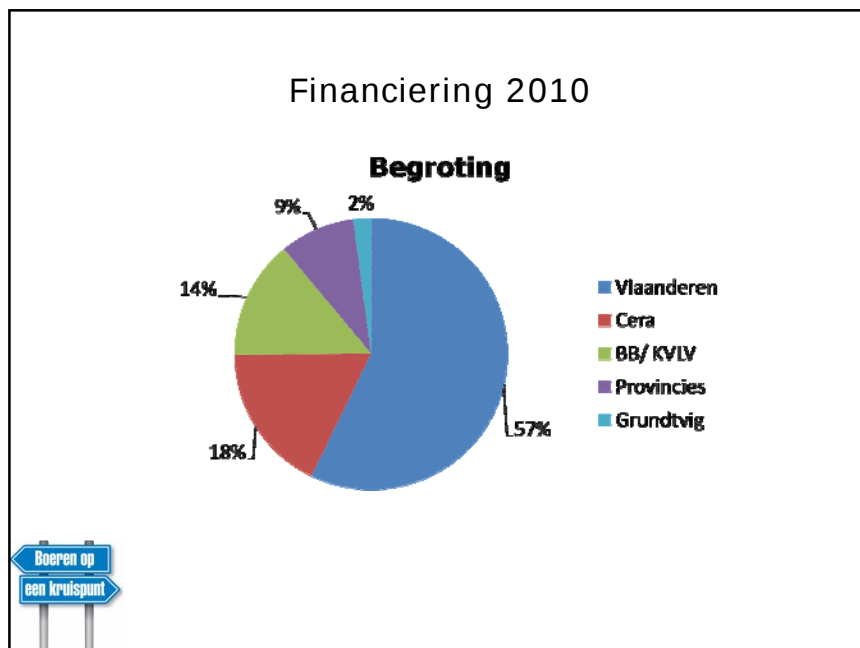
- Aantal bezoeken van adviseurs: 86 uur per maand
 - 860 bezoeken/jaar → 72 per maand
 - 432 uur per maand.
- Interventies van psychologen: in regie.
 - 189 interventies / jaar, 36 nieuwe cases / jaar
 - Gemiddeld aantal interventies per case: 2,75
 - Hoe beter doorverwijs realiseren naar Caw en CGG??
- Teleonthaal via gsm: 28 uur per maand
 - Ontvangen telefoontjes op GSM: 10.177 min of 169 uren, gemiddeld 14 uren/maand per persoon.
 - Evenveel uren / maand telefoons ontvangen.
- Bezoek aan huis: afgelegde km: 30 uur per maand
 - 109.965 km, gemiddeld per maand 8840 km of 147 u in de auto, per adviseur is dit +/- 30u per maand

Genomen acties in globale aanpak (CRM).

	Advies Psychologische Bijstand (295)	Relatiebemiddeling (108)	Zelfvertrouwen (460)
Balans (573)	177	65	323
Resultatenrekening (488)	151	58	292
Kasplanning (213)	68	33	116

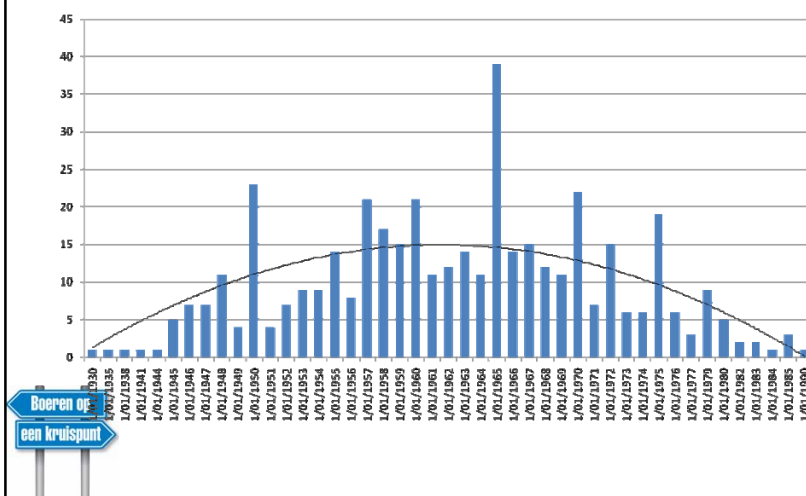
2. Ons werk 1-2-2007 tot nu

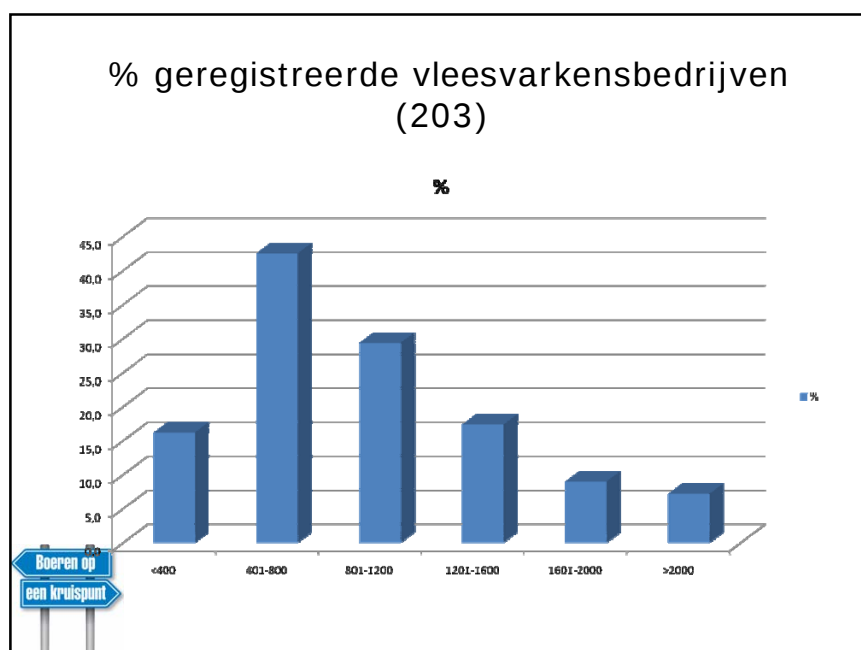
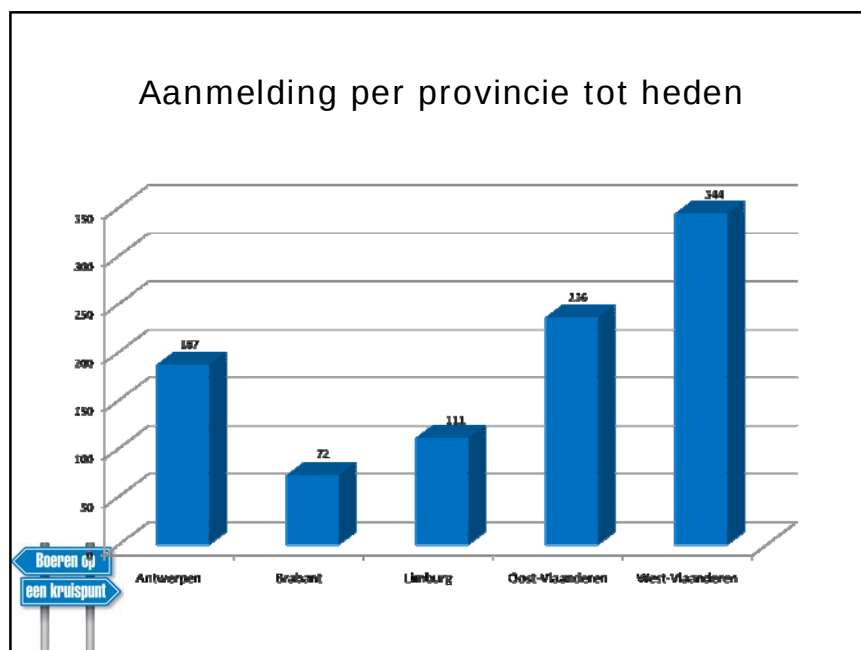
- Leeftijdscurve
- Verdeling over provincies
- Soorten bedrijven
 - Vleesvarkens
 - Zeugen
 - Melkquotum
 - Glastuinbouwbedrijven

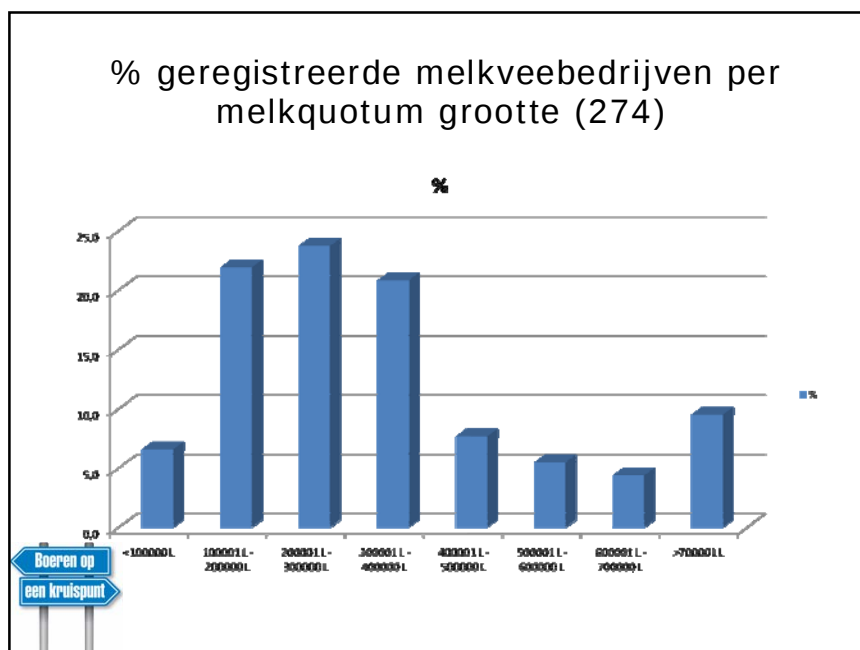
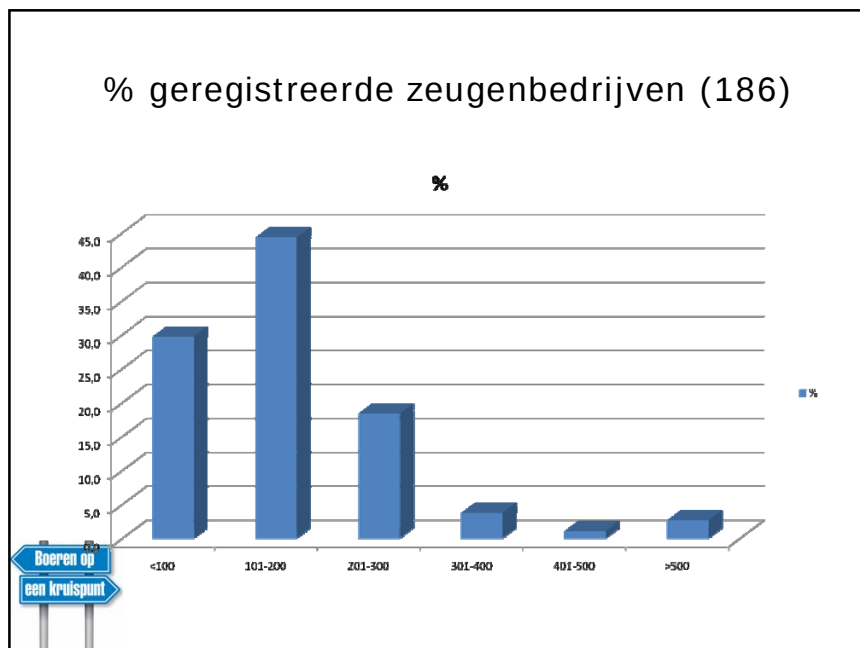

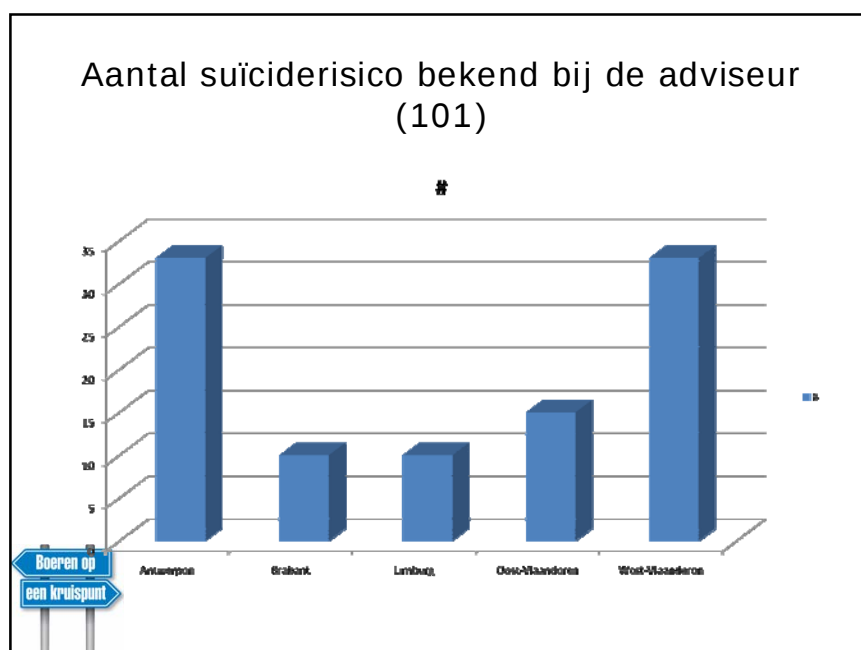
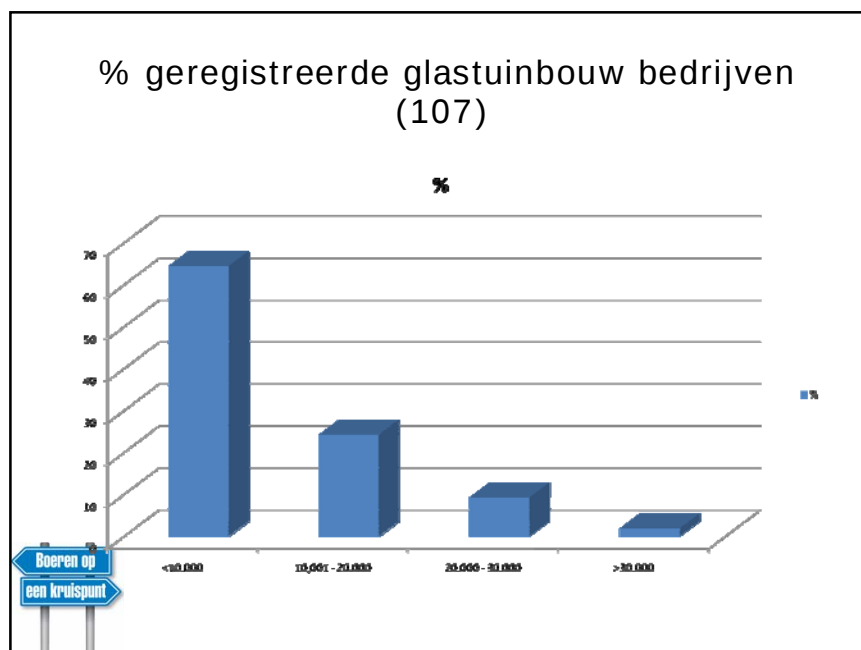
Suïciderisico

Aantal geregistreerde adviesvragers volgens geboortear

3. Vaststellingen Boeren op een Kruispunt

- 3.1. Economie in land- en tuinbouw
- 3.2. Psychosociale hulp
- 3.3. Soloboeren
- 3.4. Starters versus stoppers
- 3.5. Juridische problemen

3.1. Economie in land- en tuinbouw

- Glastuinbouw: energie / markt
- Vollegrondsgroenten: droogte / arbeidskosten.
- Varkenssector: grondstoffenmarkt / vleesmarkt
- Zeugensector: groepshuisvesting 2013
- Rundveesector: ruwvoedertekorten / vleesprijzen
 - Melkveesector: melkprijs crash bij wegvallen van melkquota én daling premies?
 - Vleesveesector: import uit Zuid-Amerika + onduidelijke marktprijs ?
- Pluimvee: verrijkte kooi?
- Rundvee en akkerbouw: GBL?
Indien premies (GBL) wegvallen, valt groot deel van inkomen weg.

Schuldenlast in onze dossiers (N = 573).

	Investeringskredieten	Kaskrediet	Leveranciersschulden	Totale schuld
Totaal in €	183.243.899	21.728.224	54.197.617	259.169.740
Totaal in Bf	7.392.040.561	876.514.383	2.186.326.450	10.454.881.395
Gemiddeld in €	334.387	81.379	148.895	564.660
Gemiddeld in Bf	13.489.125	3.282.825	6.006.391	22.778.342

Leveranciersschulden : niet normaal.
 Kaskrediet / straightloan en leveranciersschulden:
 te hoog % in balans.
 Het zal nog jaren duren, eer de blijvers, dit ingelopen hebben.

Nochtans wordt dit elders niet waargenomen.

- Verdeling over de banken (=evenredig marktaandeel)
 - Varkenssector:
 - KBC # 110 , LK # 68, BNP PB Fortis # 30,
 - Rundveesector:
 - KBC # 188 , LK # 120, BNP PB Fortis # 52,
 - Tuinbouwsector:
 - KBC # 65 , LK # 22, BNP PB Fortis n# 14,
- Bij VLIF worden geen abnormale problemen signaleerd.

Crisis tuinbouw 2011

- **Tomaat**

- Normale productie/ha: 50 kg, 10.000 m², 500.000 kg/ha/jaar
 - Productie 15 mei-15 juni 13% = 65.000 kg/ha
- Normale prijs 2002-2010: 0,73 €
 - Gehaalde prijs 15 mei - 15 juni = 0,15 €
- Omzetverlies 65.000 kg x 0,58 € = **37.375,00 €**
plus kosten van de maand (energie, loon)

Crisis tuinbouw 2011

- **Sla**

- Normale productie/ha: 55 stuks, 10.000 m², 550.000 stuks/ha / jaar
 - Productie 15 mei-15 juni 9% = 10.000, 86.666,67 stuks/ha
- Normale prijs 2002-2010: 0,18 €
 - Gehaalde prijs 15 mei - 15 juni = 0,03 €
- Omzetverlies 86.666,67 stuks x 0,15 € = **13.000,00 €**
plus kosten van de maand (energie, loon)

Crisis tuinbouw 2011

- **Komkommer**

- Normale productie/ha: 180 stuks, 10.000 m², 1.800.000 stuks/ha
 - productie 15 mei-15 juni 17% = 306.000 stuks/ha
- Normale prijs 2002-2010 0,26 €
 - Gehaalde prijs 15 mei - 15 juni = 0,05 €
- Omzetverlies 306.000 stuks x 0,21 € = **62.730,00 € plus kosten van de maand**

Er was al een energiecrisis

Meerkosten per hectare glas

Bron : BB ledenpagina

	Meerkost stook	Meerkost lonen	Meerkost
Komkommer	37.280,00 €	2.420,00 €	39.700,00 €
Rode Paprika	34.880,00 €	1.210,00 €	36.090,00 €
Bramen	26.400,00 €	3.000,00 €	29.400,00 €
Aardbeien	24.000,00 €	2.400,00 €	26.400,00 €
Framboos	14.400,00 €	2.400,00 €	16.800,00 €
Losse tomaat	13.400,00 €	2.420,00 €	15.820,00 €
Sla jaarrond	9.220,00 €	384,00 €	9.604,00 €
Veldsla	2.820,00 €	150,00 €	2.970,00 €

Crisis varkenshouderij

Zeugenbedrijf met 230 zeugen: voederverbruik op jaarbasis

- Zeugen: 230 zeugen, 1200 kg voeder = **276.000 kg**
- Biggen : 4600 biggen, 30 kg voeder = **138.000 kg**
- Vleesvarkens : 4370 varkens, 250 kg voeder = **1.092.500 kg**
- Totaal voederverbruik : **1.506.500 kg**

- Meerkosten grondstoffen : (100 €/ton) **150.000 €**

Het bedrijf zal opnieuw 8 à 9 jaar nodig hebben om de meerkost te compenseren. (cfr Dioxinecrisis).

3.2. Psychosociale hulp

Wachlijsten bij CAW en CGG

- Depressie, relatieproblemen, suïcide
- Erkenning en actie nodig.
- Wat kost een zelfmoord aan onze maatschappij?

Specifieke denkpatroon van zelfstandigen dissimineren.

- opvoeding (0-20 jaar)
- rentmeesterschap (overname)
- zelfredzaamheid (20-40 jaar)
- KRUISPUNT: wie helpt.

Nood aan snelle, effectieve en efficiënte hulp

Globale aanpak in noodzakelijk.

3.3. Soloboeren: vrijgezel, gescheiden, weduwe/weduwenaar.

- 23% van de boeren zijn alleen op het bedrijf
 - Bron: Wijkers en Blijvers
 - Dit zijn bijna 7.000 bedrijven.
- Haalbaarheid om zelf alle competenties te combineren of in te kopen?
- Wie helpt, als er geen geld is om advies in te kopen?

Waar is de solidariteit?

3.4.1. Starters

Starters

Bedrijven die het jaar ervoor niet in de metelling zaten.

	2009	2008	2007	2006	totaal	%
	Vlaanderen	Vlaanderen	Vlaanderen	Vlaanderen	Vlaanderen	Vlaanderen
Aantal bedrijven met landbouwproductie	134	129	211	236	710	
Volgens arbeidsvolume (AJE)						
Voltijds bedrijf (1 AJE en meer)	86	76	122	125	409	58%
Deeltijds bedrijf (minder dan 1 AJE)	48	53	89	111	301	42%
Volgens leeftijd bedrijfsleider						
Minder dan 35 jaar	36	38	61	71	206	29%
Van 35 tot minder dan 45 jaar	43	38	59	64	204	29%
Van 45 tot minder dan 55 jaar	36	29	40	47	152	21%
Van 55 tot minder dan 65 jaar	7	15	30	27	79	11%
Van 65 jaar en meer	12	9	21	27	69	10%
Volgens OC van het bedrijf						
Zonder teelt	19	15	29	39	102	14%
Van 0,01 tot minder dan 5 ha	52	47	84	91	274	39%
Van 5 tot minder dan 10 ha	18	13	27	40	98	14%
Van 10 tot minder dan 15 ha	11	10	20	9	50	7%
Van 15 tot minder dan 20 ha	7	7	11	18	43	6%
Van 20 tot minder dan 30 ha	13	15	12	13	53	7%
Van 30 tot minder dan 50 ha	9	15	18	16	58	8%
Van 50 ha en meer	5	7	10	10	32	5%

3.4.2. Stoppers

Stoppers	Bedrijven die in het lopende jaar niet meer in de metelling zitten					
	2009	2008	2007	2006	totaal	%
Aantal bedrijven met landbouwproductie	1406	1447	1499	1371	5723	
Volgens leeftijd bedrijfsleider						
Minder dan 35 jaar	38	37	49	50	174	6%
Van 35 tot minder dan 45 jaar	136	120	169	162	587	20%
Van 45 tot minder dan 55 jaar	205	193	205	178	781	27%
Van 55 tot minder dan 65 jaar	331	331	377	333	1372	47%
Van 65 jaar en meer	696	766	699	648	2809	
Volgens OC van het bedrijf						
Zonder teelt	67	66	62	63	258	
Van 0,01 tot minder dan 5 ha	863	928	895	874	3560	
Van 5 tot minder dan 10 ha	199	205	210	190	804	28%
Van 10 tot minder dan 15 ha	93	90	95	76	354	12%
Van 15 tot minder dan 20 ha	53	50	53	60	216	7%
Van 20 tot minder dan 30 ha	57	49	86	57	249	9%
Van 30 tot minder dan 50 ha	44	41	70	32	187	6%
Van 50 ha en meer	30	18	28	19	95	3%

3.4.3. Antwoord van Boeren op een kruispunt: project 'Nieuwe start'.

- Wijkers / stoppers ondersteunen: draaideur-principe.
 - Welke nieuwe toekomst?
 - Als werknemer: waardevolle competenties van zelfstandigheid maximaal valoriseren.
 - Als zelfstandige: binnen / buiten sector . Voltijds/halftijds
 - Bij einde loopbaan: vrijwilligers, sociaal netwerk.
 - Hoe goed uit oude situatie stappen?
 - Administratief, financieel, technisch, emotioneel, sociaal.

3.5. Juridische problemen.

- Baselnormen banken:
 - Wederbeleggingsvergoedingen banken onberekenbaar.
 - Opzegging kredieten en melding nationale Bank
- Waarborgen onoverzichtelijk: herhaling?
 - Beter herhaling van kredieten per nieuw krediet.
 - Provisierekeningen voor omzetting volmachten
 - Borgstellingen ouders, familie in laatste maanden van bedrijfsactiviteit.
- Faillissement is een recht, en maatschappelijk belangrijk:
 - Sector weet nog niet dat dit kan. (vroeger CSR).
 - Natuurlijk persoon => faillissement en verschoning
 - Vennootschap: faillissement maar borgstelling!
 - ??: borgstelling voor vennootschap en persoonlijk faillissement.
 - Broer/zoon die failliet is, moet naar sociale huisvesting (deurwaarders).
- Huwelijksvermogenstelsel:
 - Vrouw moet haar eigen bescherming opzeggen.
 - Eigendomsbewijs productierechten (FWA)

4. Financial Return of Investment.

- Direct: 7/7 permanentie.
 - Depressies tijdig opmerken en aanpakken.
 - Suïcide risico's ter harte nemen.
 - Zakelijke problemen voorkomen.
 - Tijdig stoppen zonder faillissement.
 - Faillissement begeleiden.
 - Herstarten, doorstarten: werknemers / zelfstandige
- Indirect
 - Website (120.000 bezoeken / 525.000 paginaweergaves)
 - Publicaties: 100 referenties / jaar
 - Voordrachten : 100 voordrachten / jaar
 - Verslagen in Raad van Bestuur => partners.

Persoonlijke stelling.

**“Ondernemers worden teveel
als zakelijke rekenwonders bekeken :**

**in werkelijkheid zijn het veelal ondernemers
op basis van passie, geloof en vertrouwen.”**

De zakelijke partners moeten zich dit realiseren
en hiermee rekening houden :
ze zijn medeverantwoordelijk.

Financieel, bedrijfseconomisch, teelttechnisch,
psychosociaal geïntegreerde aanpak noodzakelijk.

